

Vastaus valtuustoaloitteeseen - Sidosyksikköhankinnat, 3.11.2025

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 18.03.2026 § 55
1051/00.02.01/2025

Valmistelija talousjohtaja Helinä Saarela, helina.saarela(at)soite.fi

Valtuustoaloitteen kohta 1: KHO:n päätös Sidosyksikköhankinnoista, vaikutukset Soiteen

Valtuustoaloitteessa 3.11.2025 viitataan korkeimman oikeuden päätökseen (915/2024) 8.10.2025 koskien sidosyksikköhankintoja (in-house). Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hankinta todettiin lainvastaiseksi, sillä Sarastiaa ei voitu pitää kyseisen hyvinvointialueen sidosyksikkönä riittävän määräysvallan puuttumisen takia. Valtuustoaloitteen allekirjoittajat esittävät, että Soite selvittää ja kilpailuttaa välittömästi mahdolliset hankinnat, jotka päätöksen valossa ovat lainvastaisia.

Valtuustoaloitteessa viitatus päätöksen yksilöintitietojen perusteella kyseessä ei ole korkeimman oikeuden päätös, vaan korkeimman hallinto-oikeuden päätös (915/2024) 8.10.2025 ”Julkista hankintaa koskeva valituslupahakemus ja valitus (henkilöstöhallinnon tukipalvelut, sidosyksikköaseman arvioiminen)”. Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään pysyttänyt voimassa markkinaoikeuden aiemman ratkaisun 15.3.2024 nro 154/2024. Markkinaoikeus on katsonut, ettei Sarastia Oy:tä voida pitää Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen sidosyksikkönä, eikä hankinta-asiassa ole ollut muutakaan hankintalain 2 luvussa säädettyä lain soveltamisalan rajausta.

Hankintalain mukaisia sidosyksikköjä koskeva oikeustila on Suomessa muuttumassa. Siitä keskeinen esimerkki on edellä todettu korkeimman hallinto-oikeuden päätös. Yksittäisenä päätöksenä se koskettaa suoraan Sarastia Oy:tä sekä sen osakasta, Vantaan ja Keravan hyvinvointialuetta. Markkinaoikeuden päätöksestä voi aiheutua vaikutuksia myös muille Sarastia Oy:n osakkaille, joilla on sopimuksia Sarastia Oy:n kanssa. Soite on Sarastia Oy:n osakas 6,45 kpl:n osakemäärällä, mutta Soitella ei ole sopimuksia tehtynä ja voimassa Sarastia Oy:n kanssa. Näin ollen kyseinen korkeimman hallinto-oikeuden päätös ei aiheuta Soitelle velvollisuuksia tältä osin kuten esimerkiksi käynnistää uusia kilpailutuksia.

Sidosyksikköjä koskevia muitakin, lähinnä markkinaoikeuden päätöksiä on annettu viime vuosien aikana. Päätökset eivät ole täysin keskenään vertailtavissa. Myös uusia markkinaoikeuden päätöksiä on myöhemmin tulossa parhaillaan käsittelyssä olevista hankintavalituksista. Näin oikeuskäytäntö on osaltaan muuttamassa sidosyksikköjen nykyistä oikeustilaa.

Valtioneuvosto on valmistellut hankintalain uudistusta. Eduskunnalle alkuvuonna 2026 annetun hallituksen esityksen keskeinen muutosehdotus on sidosyksiköille asetettava korotettu vähimmäisomistuksen raja. Sidosyksikköjen vähimmäisomistuksen vaatimukseksi hallituksen esityksessä ehdotetaan osakkaille vähintään 10 %:n omistusosuutta sidosyksiköstä. Lakiesitystä käsitellään keväällä 2026 eduskunnassa. Riippuen eduskuntakäsittelyn lopputuloksesta, vasta silloin nähdään, mitä mahdollisia muutoksia tulee hankintalakiin myös sidosyksikkösääntelyn osalta. Muutosten voimaantulo on myös oma kysymyksensä, varsinkin kun jo hallituksen esityksessä esitetään merkittäviä siirtymäaikoja muutosten voimaantulolle.

Soitelle keskeisin asia sen sidosyksikköjen jatkon sekä uusien kilpailutusten osalta on hankintalain uudistamisen lopputulos ja erityisesti mahdolliset sidosyksikkösääntelyn muutokset sekä muutosten voimaantulon ajankohdat siirtymäaikoineen. Kun eduskuntakäsittely päättyy, on tarkoituksenmukaista linjata ratkaisut. Nykyisen sovellettavan hankintalain ja sen sidosyksikkösääntelyn mukaisesti Soitella ei ole tällä hetkellä perustetta käynnistää esimerkiksi uusia kilpailutuksia tähän asti sidosyksiköiltä tilatuista palveluista.

Soite on jo pitempään tehnyt omaa alustavaa kartoitustaan sidosyksiköistään huomioiden mahdollinen hankintalain tiukentuva sidosyksikkösääntely. Valmisteilla on kilpailutuksia hankinnoista, jotka tällä hetkellä tehdään sidosyksilöiltä. Samoin, sidosyksiköt ovat informoineet Soitea kuten muitakin osakkaitaan niistä toimenpiteistä, joilla ne valmistuvat mahdolliseen muuttuvaan hankintalainsäädäntöön.

Valtuustoaloitteen kohta 2: lista sidosyksikköhankinnoista

Aloitteessa pyydetään aluevaltuustolle tuotavaksi lista sidosyksikköhankinnoista vuonna 2025 ja suunnitelluista sidosyksikköhankinnoista 2026 siten, että jokaisen yksikön kohdalla perustellaan Soiten määräysvalta kyseisessä yhtiössä. Lista on oheisaineistona.

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että se merkitsee aloitteeseen laaditun vastauksen tiedoksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Merk. talousjohtaja oli kokouksessa vastaamassa asiaa koskeviin kysymyksiin.